

3. Огнев'юк В. О. Освіта в системі цінностей сталого людського розвитку. – К. : Знання України. – 2003. – 450 с.

4. Сас Н. Основи інноваційного управління навчальними закладами : навч.-метод. посіб. / Н. Сас. – Полтава : СПДФО Гаража М. Ф., 2013. – 178 с.

5. Сас Н. Підготовка майбутніх керівників навчальних закладів до інноваційного управління: стан та перспективи : монографія / Наталія Сас. – Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2014. – 336 с.

6. Шепель В. М. Имиджелогия. Как нравиться людям / В. М. Шепель. – М. : Народное образование, 2002. – 322 с.

ПРОФЕСІЙНА САМОСВІДОМІСТЬ ЯК КОМПОНЕНТ КОНКУРЕНТОЗДАТНОСТІ МАЙБУТЬОГО ПСИХОЛОГА **Сердюк Наталія Миколаївна**

*викладач кафедри психіатрії, наркології, психології та соціальної допомоги
Одеського національного медичного університету, аспірантка Державного
закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К.Д.Ушинського», м. Одеса, Україна*

Динаміка розвитку суспільства, зміни в культурній, економічній, політичній та соціальній сферах впливають на уявлення майбутніх спеціалістів про себе як про суб'єктів діяльності, формуючи професійну самосвідомість, що, в свою чергу, є передумовою професійного зростання. Важливе місце в цьому процесі займає період навчання у вищому навчальному закладі. Становлення і розвиток професійної самосвідомості майбутніх психологів у системі освіти дозволяє підготувати конкурентоздатних фахівців. В своєму дослідженні ми вивчали професійну самосвідомість як компонент конкурентоздатності майбутніх психологів.

Формування професійної самосвідомості особистості було предметом дослідження багатьох науковців. Вивчався цей феномен з різних позицій. Так, наприклад, модель професійної зрілості дорослої особистості вивчали зокрема такі науковці, як-от: А. Деркач, Н. Кузьміна, А. Маркова, О. Москаленко, А. Ситніков.

Людина в професії (інтереси, мотивація, місце в професійній спільноті) стала предметом наукового інтересу К. Абульханової-Славської, О. Бодальова, А. Деркача, Є. Клімова.

Вчені І. Вачкова, Є. Клімов, В. Козієв, А. Маркова, Л. Мітіна вивчали структуру та фактори розвитку професійної самосвідомості.

Виходячи із своїх дослідницьких інтересів, вчені по-різному підходять до визначення поняття професійної самосвідомості, що призводить до відсутності єдиного трактування.

Представники гуманістичного підходу (А. Маслоу, К. Роджерс), не використовуючи термін «професійна самосвідомість», розглядають деякі її структурні складові (самоактуалізація, прагнення до особистісного та професійного самовдосконалення і самовираження).

Представники особистісно-діяльнісного підходу розглядають професійну самосвідомість як динамічну систему уявлень професіонала про самого себе як про суб'єкта професійної діяльності, усвідомлення ним своїх особистісних та професійних якостей, самооцінку цих якостей і суб'єктивне сприйняття зовнішніх факторів, що впливають на нього (С. Васьковська, Б. Паригін, В. Козієв, П. Шавір та ін.) [1,4].

Вчені-дослідники, які розглядають зазначене явище з точки зору акмеологічного підходу (А. Деркач, В. Зазакін, Н. Кузьміна, О. Москаленко, Л. Орбан-Лембрик, А. Ситніков, А. Реан та інші), вважають, що професійна самосвідомість формується на основі співвіднесення образу професії з образом «Я» на певній сходинці розвитку особистості за наявності розвиненого самоконтролю і рефлексії, власних вчинків і дій, усвідомлення повної відповідальності за них [1].

Проаналізувавши різні підходи, ми погоджуємось із висновком, що професійна самосвідомість – це складне особистісне утворення, що формується під впливом професійного середовища й активної участі суб'єкта в професійній діяльності, тобто усвідомлене ставлення людини до своїх професійних потреб, мотивів, здібностей і поведінки [2,3].

Професійна самосвідомість – це складова самосвідомості дорослої людини, а також регулятор її поведінки та діяльності. Наукові дослідження доводять, що професія впливає не лише на формування певних професійних якостей, але й на сприйняття та розуміння світу загалом і самого себе в ньому.

Опираючись на це визначення, можемо зазначити, що професійна самосвідомість психолога – це інтегральне особистісне утворення, яке характеризується усвідомленням приналежності до професійної спільноти психологів, розумінням необхідності професійного самопізнання, позитивному ставленні до себе як до професіонала, прагненні до особистісного та професійного самовдосконалення [3].

Таким чином, не викликає сумніву, що розвиток професійної самосвідомості тісно пов'язаний з розвитком індивідуально-психологічних характеристик майбутнього психолога.

Отже, на наш погляд, розвиток особистості майбутнього психолога починається з процесу входження студента в нове соціальне і професійне середовище та інтеграція у нього. Цей процес пов'язаний з реалізацією особистісного потенціалу, зміною системи взаємодій майбутнього психолога, його потреб, еталонів, ціннісних орієнтацій. Ця діяльність впливає на свідомість особистості, її самооцінку, сприяє формуванню образу «Я».

Формування професійної самосвідомості – процес тривалий та безперервний, безпосередньо пов'язаний з пізнанням особистістю свого внутрішнього світу і, на наш погляд, неможливий без самопізнання, самоактуалізації, саморегуляції.

Пізнання свого внутрішнього світу, самопізнання, – тривалий та безперервний процес, який характеризується постійним рухом від одного знання про себе до іншого, його уточнення, поширення, поглиблення тощо.

Основною умовою реалізації процесу самопізнання особистості, яке характеризується безперервністю знань про себе, є взаємодія з іншими людьми, під час якої вона повинна весь час звертатись до свого «Я», удосконалюючи знання про себе, насамперед для

диференційованого регулювання поведінки та адекватної адаптації в оточуючих соціальних умовах.

Самоактуалізація – це опора на власні сили, наявність у людини самостійної та незалежної думки, це відмова від ілюзій, позбавлення від помилкових уявлень про себе. Самоактуалізація характеризується як процес постійного розвитку та практичної реалізації своїх можливостей.

Саморегуляція розглядається як специфічна діяльність суб'єкта, що має індивідуальну структуру та стиль. Причому індивідуальний стиль саморегуляції визначається взаємодією різнорівневих механізмів, які реалізують сам процес саморегуляції. Саморегуляція виражається в диференційованості та адекватності всіх усвідомлених реакцій (інтелектуальних, емоційних, поведінкових), вчинків, вербальних проявів тощо. Тобто, виходячи із вищезазначеного, можемо говорити про саморегуляцію як про систему психотехнологій, спрямованих на розвиток професійної самосвідомості особистості. І саме високий рівень розвитку саморегуляції дає підстави стверджувати про наявність досить зрілого стану розвитку самосвідомості в цілому [3].

Безумовно, розглянуті вище компоненти професійної самосвідомості взаємопов'язані між собою і можуть виокремлюватись лише умовно. Із зростанням професіоналізму змінюється і професійна самосвідомість, розширюючись та збагачуючись за рахунок нових вимог до професіонала, адже змінюються самі критерії оцінювання себе як професіонала.

Професія психолога на сучасному етапі є досить популярна та затребувана в нашій країні. Підготовка конкурентоздатного спеціаліста потребує реалізації низки вимог, що висувуються до майбутнього психолога. Зміст навчання психолога у ВНЗ має передбачати формування його професійної самосвідомості як компонента конкурентоздатності спеціаліста.

Список використаних джерел

1. Деркач А.А. Акмеологические принципы развития профессионала / А.А.Деркач. –М. : Изд-во Московского психолого-социального института; Воронеж : НПО «МОДЭК», 2004. –752 с.
2. Зеер Э.Ф. Психология профессионального образования : учебное пособие / Э.Ф.Зеер. – М. : Воронеж, 2003. –480 с
3. Катюк Я.Л. Сучасні проблеми становлення професійної самосвідомості у майбутніх психологів у системі післядипломної педагогічної освіти / Я.Л.Катюк // Післядипломна освіта в Україні No 1 (20) – К., 2012.
4. Маслоу А. Самоактуалізація / А.Маслоу / Психология личности. – М., 1982 Роджерс К. Взгляд на психотерапію : становление человека / К.Роджерс. – М. : Прогресс, 1994. – 480 с.

МЕТОДИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ТА ЯКОСТІ ВИКЛАДАННЯ НАРИСНОЇ ГЕОМЕТРІЇ

Сидорова Наталія Валеріївна,

*Кандидат технічних наук, доцент кафедри нарисної геометрії
та інженерної графіки*

Думанська Вероніка Валентинівна,

*Кандидат технічних наук, доцент кафедри нарисної геометрії
та інженерної графіки*

Доценко Юлія Валеріївна,

*Кандидат технічних наук, асистент кафедри нарисної геометрії
та інженерної графіки*

Марченко Валентин Сергійович,

*Кандидат технічних наук, професор кафедри нарисної геометрії
та інженерної графіки Одеської державної академії будівництва
та архітектури, м. Одеса, Україна*

У сучасному світі техніки неможливо обійтися без знання графічних наук, без уміння розробляти, читати й аналізувати графічну інформацію. Отже, рівень і якість графічної освіти – це головні показники загально визнаної підготовки майбутнього фахівця. Сьогодні ми не можемо говорити про достатній рівень графічної